

gemeente Bronckhorst

1e Tussenrapportage 2022

Inhoudsopgave

ALGEMEEN	3
Inleiding	4
Leeswijzer	6
1. CORONA / OEKRAÏNE IN BRONCKHORST	7
Corona	7
Oekraïne	7
2. PROGRAMMA WIJZIGINGEN	11
2.1. Programma 1 ZORG EN ONDERSTEUNING	12
Deelprogramma 1A VITALE INWONERS EN SAMENLEVING	12
Deelprogramma 1B TOEGANG EN INDIVIDUELE VOORZIENINGEN	12
Financiële wijzigingen	14
2.2. Programma 2 WONEN EN LEEFOMGEVING	17
Deelprogramma 2A PASSEND WONEN	17
Deelprogramma 2B AANTREKKELIJKE LEEFOMGEVING	17
Financiële wijzigingen	17
2.3. Programma 3 BEDRIJVIGHEID EN ONTWIKKELING	21
Deelprogramma 3A ECONOMIE	21
Deelprogramma 3B DUURZAAMHEID	21
Financiële wijzigingen	21
2.4. Programma 4 BESTUUR	23
Deelprogramma 4A BESTUREN	23
Financiële wijzigingen	23
3. ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN	24
3.1. Algemene dekkingsmiddelen	25
Financiële wijzigingen dekkingsmiddelen	25
3.2. Overhead	26
4. FINANCIËLE OVERZICHTEN	29
4.1. Bijgestelde ramingen van baten en lasten	30
4.1.1. Begroting (inclusief wijzigingen tot 1 ^e tussenrapportage) 2022, jaarschijf 2022	30
4.1.2. Wijzigingen 1 ^e tussenrapportage 2022, jaarschijf 2022	31
4.1.3. Stand na 1 ^e tussenrapportage 2022, jaarschijf 2022	32
4.2. Realisatie van investeringskredieten	33
4.3. Ontwikkelingen financiële positie 2022-2025	34
5. BIJLAGEN	37
5.1. Verklaring afkortingen	38

ALGEMEEN

Inleiding

Voor u ligt de 1^e tussenrapportage 2022. De 1^e tussenrapportage 2022 behandelen we bestuurlijk gelijktijdig met de Jaarstukken 2021 en de beleidsarme Perspectiefnota 2023-2026.

Bij de 1^e tussenrapportage 2022 geven we aan wat de beleidsmatige- en financiële afwijkingen zijn in relatie tot de gestelde doelen uit de vastgestelde Programmabegroting 2022-2025 en de eerste begrotingswijziging 2022 (vastgesteld op 27 januari 2022).

Ontwikkelingen programma's

In totaliteit is het verwachte resultaat na de 1e begrotingswijziging 2022 op de programma's met € 1,5 miljoen naar beneden bijgesteld naar € 359.000 V. De belangrijkste mutaties zijn per programma zijn:

Programma 1 (€ 1,753 miljoen N)

- De in 2022 afgewikkelde centrale inkoop heeft niet tot de verwachte kostenbesparingen geleid. Denk hierbij aan de regionale WMO inkoop (€ 200.000 N) en de regionale inkoop jeugdzorg (€ 800.000)
- De kosten van hulp bij huishouding zijn gestegen als gevolg van het gelijktrekken van het tarief van HbH1 en HbH2 (€ 445.000 N)
- De algemene bijstand participatiewet valt lager uit (€ 445.000 V).
- De uitvoeringskosten WSW vallen hoger uit dan begroot (€ 409.000 N)
- We ervaren hogere kosten door prijsstijgingen uit bestaande zorgcontracten als gevolg van uitloop aanbesteding (€ 382.000 N)

Programma 2 (€ 109.000 V)

- De kavelverkoop Vinkenkamp levert een voordeel op (€ 372.000 V), De eindafrekening van de CPO jongerenhuisvesting levert een positief saldo op (€ 138.000 V)
- We verwachten een opbrengst uit de ontwikkellocaties Hoog Keppel en Wichmond (€ 957.000 V)
- De kosten voor ecologisch bermbeheer nemen toe (€ 150.000 N) als gevolg van hogere prijzen.
- Als gevolg van de Corona, de sterk gestegen transport, hogere prijzen voor energie en grondstoffen, en de situatie in de Oekraïne zijn de kosten voor het onderhoud aan de wegen en de openbare verlichting sterk gestegen. Het betreft zowel het maken van asfalt, allerlei bestratingsmateriaal, lichtmasten, armaturen etc. als het machinaal aanbrengen daarvan. En uiteraard de hogere prijzen voor elektriciteit voor de openbare verlichting. (€ 1.008.000 N)

Programma 3 (€ 385.000 N)

- Stijgende prijzen voor energie en grondstoffen (€ 285.000 N).
- Uitvoering klimaatakkoord (€ 100.000 N)

Programma 4 (€ 132.000 N)

- De kosten hebben voornamelijk betrekking op de nieuwe raad en de gehouden gemeenteraadsverkiezingen

Overige programma (€ 696.000 V)

- De bedrijfsvoering vraagt het automatiseringscontract (€ 200.000 N) met Doetinchem een hogere bijdrage voor licentiekosten van Microsoft (meer digitale toepassingen zoals Teams, etc.) en cyberbeveiliging (nodig voor het gebruik van diverse digitale toepassingen op afstand)
- Ons resultaat op deelnemingen is eenmalig hoger. Dit betreft Alliander en BNG (in totaal € 149.000 V)
- De algemene uitkering van het rijk uit de decembercirculaire levert een voordeel op (€ 658.000 V)

Hieronder ziet u de totale ontwikkeling voor de programma's na de 1^e tussenrapportage 2022.

Ontwikkeling resultaat	Bedrag in €	Saldo in €
Begroting 2022		172.357
Mutaties 1e begrotingswijziging 2022, meerjarige gevolgen van 2e tussenrapportage 2021	-123.051	
Mutaties 1e begrotingswijziging 2022, meerjarige gevolgen september circulaire 2021	1.926.161	
<i>Resultaat na 1e begrotingswijziging 2022</i>		<i>1.975.467</i>
Bijdrage aankoop Station Vorden (Raad-00685)	-200.000	
Rentebaten lening Alliander (Raad-00674)	49.516	
<i>Resultaat na overige mutaties 2022</i>		<i>1.824.983</i>
<i>Saldo mutaties 1e tussenrapportage</i>		<i>-1.465.978</i>
Begrotingsruimte na 1e tussenrapportage 2022		359.004

+ = overschot; - = tekort

De bijzonderheden voor dit lopende jaar zijn te vinden onder programma 1, 2, 3, 4 en de Algemene dekkingsmiddelen (hoofdstuk 3). De meerjarige financiële effecten zijn te vinden onder Ontwikkelingen financiële positie 2022-2025 (hoofdstuk 4.3). De meerjarige financiële effecten nemen we mee in de begroting 2023.

Behandeldata

De 1^e tussenrapportage maakt deel uit van de verschillende planning & control documenten. De behandeling van de tussenrapportage staat als volgt gepland: de commissievergadering op 9 juni 2022 en de vaststelling in de raadsvergadering van 23 juni 2022.

Leeswijzer

De Tussenrapportage bestaat uit de volgende hoofdstukken:

Corona / Oekraïne in Bronckhorst (hoofdstuk 1)

Hier staan we stil bij de effecten uit de coronacrisis en de crisis rond Oekraïne.

Programmawijzigingen (hoofdstuk 2)

Per deelprogramma gaan we bij 'Afwijkingen op het deelprogramma' in op de wijzigingen in de voortgang over 2022 ten opzichte van de verwachtingen in de Programmabegroting 2022-2025. De wijzigingen in de lasten en baten komen per programma aan bod onder 'wijzigingen'. Wij geven een korte toelichting op het gewijzigde bedrag.

Volgens de Financiële verordening lichten we per deelprogramma alleen financiële afwijkingen groter dan € 25.000 toe. Daarbij kijken we of de individuele afwijkingen groter zijn dan € 25.000. In dat geval staat het bedrag toegelicht en sluiten we de toelichting op het deelprogramma af met een regel 'diverse activiteiten met afwijkingen kleiner dan € 25.000' om aansluiting met het totaalbedrag van het deelprogramma te laten zien. Inkomsten- en uitgavenramingen die worden verlaagd hebben een min (-) teken voor het bedrag, anders is het een verhoging van de raming.

Algemene dekkingsmiddelen (hoofdstuk 3)

- Toelichting op de dekkingsmiddelen (3.1)
- Kosten van overhead (3.2).

In de financiële overzichten (hoofdstuk 4)

- Overzicht van de bijgestelde ramingen van baten en lasten per deelprogramma (4.1),
- Toelichting op de realisatie en onderuitputting van investeringen (4.2)
- Tabel met de structurele effecten uit de 1^e tussenrapportage voor de jaren 2023 en verder (4.3).

In de bijlagen (hoofdstuk 5)

- Lijst met vaak gebruikte afkortingen (5.1).

Goed om te weten

- In de tabellen staat bij de saldoregel een '+' voor baten of overschotten en een '-' voor lasten of tekorten.
- In verschillende tabellen staat een kolom 'Begroting (incl.wijz.) 2022', hier bedoelen we de stand op 1 april 2022.
- In verschillende opsommingslijsten staat V voor voordeel en N voor nadeel.
- In de tabellen met wijzigingen staat de kolom "Aard", daarin staat I voor incidenteel en S voor structureel.
- De cijfers in tabellen staan in euro's maal 1.000 behalve als dit anders is aangegeven.

1. CORONA / OEKRAÏNE IN BRONCKHORST

Corona

Bij de Jaarstukken 2021 hebben wij u voor het laatst meegenomen bij de middelen en uitgaven voor corona. Sinds half februari zien we een daling van het aantal besmettingen, begin maart een stijging en vervolgens een daling. Gezien nieuw ingevoerde maatregelen waarbij een positieve zelftest voldoende is en er geen GGD test nodig is, zijn de aantallen niet meer te volgen.

De huidige virusvariant is minder ziekmakend en het aantal mensen dat met corona op de IC wordt opgenomen is beperkt. Daarom heeft het kabinet besloten om de coronamaatregelen verder te versoepelen. We hebben een modus gevonden om te leven met het virus. Dit is ook afhankelijk van de ontwikkeling van nieuwe varianten in de zogenaamde "r maanden". Het kabinet heeft nog geen nieuw weegmoment gepland, maar houdt de situatie goed in de gaten.

Voor de eerste maanden 2022 noemen we de volgende activiteiten:

- (1) In samenwerking met het Graafschap college hebben wij het project "Samen Bronckhorst" opgestart. Het doel van "Samen Bronckhorst" is om de zelfredzaamheid toe te laten nemen onder de inburgeraars. Zij volgen een weekprogramma met groepsactiviteiten, taallessen, vrijwilligerswerk en oriëntatie op werk, kortom samenwerken in een taalrijke omgeving. Met dit programma worden de statushouders actief betrokken in de Nederlandse maatschappij en cultuur, zij verbeteren hun taalvaardigheid, maken kennis met de lokale samenleving en de weg naar werk, leren de woorden die daarbij horen en de werknemersvaardigheden. Zo pakken zij de regie op hun leven terug en verbeteren hun kansen op werk. Dit project was vanwege corona vertraagd.
- (2) De aanschaf van covid materialen voor minima.
- (3) Extra kosten voor gemeenteraadsverkiezingen om deze zo te organiseren dat ze voldoen aan de coronamaatregelen, met de mogelijkheid tot meerdere dagen stemmen.

Financiële consequenties

In de jaarrekening 2021 hebben wij u uitgebreid meegenomen in de compensatie die wij vanuit het Rijk ontvangen en de uitgaven die wij hadden vanwege corona in 2020 en 2021. Sommige middelen kwamen laat in het jaar beschikbaar en in sommige gevallen moest de problematiek nog blijken. Deze middelen namen we mee naar 2022 om in te zetten voor de effecten en kosten van de coronacrisis. In de 2e tussenrapportage brengen we de compensatie en de verwachte uitgaven in beeld.

Oekraïne

Vanaf maart 2022 hebben we de Oekraïne crisis. De ongekende vluchtelingenstroom uit Oekraïne heeft ook lokale impact. Onze veiligheidsregio heeft een opdracht om 2000 vluchtelingen uit Oekraïne op te vangen. Dat betekent als dat doorvertaald wordt naar Bronckhorst dat er ongeveer 100 vluchtelingen in Bronckhorst opgevangen worden. Inmiddels is dat aantal ruimschoots gehaald. In onze gemeentelijke opvang gaat het om 27 mensen. Bij particulieren gaat het om zeker 100 mensen.

Met het team "Opvang en begeleiding" zorgen we in 1e instantie voor goede opvang voor het gemeentelijk gedeelte en krijgen we zicht op het particuliere gedeelte. Daarnaast kijken we voor beide groepen naar de toeleiding tot de zorg. Er vinden gesprekken plaats over hoe onderwijs en dagbesteding ingericht worden.

Nu is nog onduidelijk of de rijksregelingen voldoende zijn om deze opvang in financiële zin neutraal te laten verlopen. We komen hierop terug bij de 2e tussenrapportage. We zien dat deze

oorlog ook een negatief effect op de gasstroom. De gasstroom heeft vervolgens weer een grote invloed op de energieprijzen in Europa. Momenteel wordt gas verhandeld tegen veel hogere prijsniveaus dan gebruikelijk. De hogere energieprijzen klinken door in andere grondstoffen. De inflatie was in maart 11,9%. Bij de aanbesteding van onderhoudswerken zien we een opwaartse druk op de prijzen. Het is duidelijk dat het bij de programmabegroting gehanteerde inflatiepercentage niet voldoende is om dit te compenseren. In deze rapportage nemen we deze effecten mee.

Van crisis naar crisis

We hebben twee jaar te maken gehad met de coronacrisis. Gelukkig zijn de laatste ontwikkelingen positief en wordt mondiaal en landelijk afgeschaald. Gelijktijdig met het afschalen van corona zetten we in op opvang en begeleiding van Oekraïense vluchtelingen. Deze werkzaamheden lopen naast de reguliere werkzaamheden en het realiseren van de gestelde doelen. Onze medewerkers zetten zich vol in om alle ballen in de lucht te houden. Maar de druk blijft groot en het is duidelijk dat we er nog niet zijn.

Risico's

We voegen hierbij een risico-overzicht Oekraïne toe aan de eerste tussenrapportage. Dit vergelijkbaar met de risico's rond corona, geven we een actueel beeld en zijn we transparant in de belangrijkste risico's die we zien. De stap die we nog willen maken, is om de scenario's van het Centraal Planbureau (CPB) mee te nemen in het risicobeeld. Dit werken we nog verder uit, maar is geen reden om niet al de informatie te delen.

De risico's rond corona die we nog zien, integreren we in het totaal beeld van risico's. Daarbij worden de CPB-scenario's losgelaten. CPB werkt niet meer met scenario's voor corona.

Risico-inventarisatie rondom oorlog Rusland-Oekraïne

oorzaak (als gevolg van)	gebeurtenis (bestaat de kans op)	gevolg (met als resultaat)	Opmerking	kans	bedrag
Ontstaan vluchtelingenstroom vanuit regio Oekraïne (en Rusland)	Het ontstaan van mentale problemen en ervaren van trauma's waardoor de vraag naar ondersteuning traumaverwerking groter wordt	Druk op GGZ WMO / Jeugdhulp neemt toe; onvoldoende compensatie van het Rijk; tekort aan personeel.	De duur van de crisis kan leiden tot mentale problemen en vluchtelingen nemen traumatische ervaringen mee. De vraag naar traumaverwerking wordt daardoor groter.	75%	€ 250.000
Macro economische impact	Aanpassingen van de rijksbegroting vanwege andere keuzes (zoals meer geld naar defensie) wat kan leiden tot aanpassingen van het gemeentefonds (trap op trap af)	financieel: begrotingstekort door verlaging van de algemene uitkering		25%	€ 500.000
Economische impact	Door kostenstijging van energie, grondstoffen en materialen kan de productie bij bedrijven achterblijven. Ondernemers komen in de problemen door het (deels) vervallen marktaandeel (Wit-) Rusland en Oekraïne.	financieel: toename (bijzondere-) bijstandsuitkeringen door vermindering van werkgelegenheid.	Economische sancties kunnen hier een oorzaak van zijn.	50%	€ 150.000
Ontstaan vluchtelingenstroom	Extra druk / verdringing op de arbeidsmarkt. Oekraïners die hier	financieel: meer werkloosheid, toename van	Er zijn geen financiële regelingen (vluchtelingen uit	25%	€ 250.000

oorzaak (als gevolg van)	gebeurtenis (bestaat de kans op)	gevolg (met als resultaat)	Opmerking	kans	bedrag
vanuit regio Oekraïne (en Rusland)	aan het werk kunnen hebben ondersteuning nodig.	bijstandsuitkeringen. Tekort aan personeel.	Oekraïne willen zelfvoorzienend zijn. Zij vallen onder toerisme). Oekraïners die hier aan het werk komen kennen ons belastingstelsel niet en hebben ondersteuning nodig bij het regelen van zaken. Dit risico kan ook positief werken: opvulling van krapte op bepaalde delen van de arbeidsmarkt.		
Militair strategische ontwikkeling (tegen NAVO landen)	Cyberaanvallen (met name bij derde partijen, bijvoorbeeld nutsbedrijven).	1. uitval communicatie/ internet 2. geen informatie in brede zin 3. geen dienstverlening (energie bedrijven, telefoon en internetproviders).	Een geslaagde cyberaanval kan grote financiële en niet financiële gevolgen hebben. Indien een ander bedrijf of instelling doelwit wordt worden wij indirect geraakt.	25%	€ 250.000
Macro economische impact	Minder inkomsten waardoor investeringen achter blijven.	financieel: begrotingstekort; niet financieel: doelen worden niet gehaald	Ambitieniveau bij herstructurering van bestaande bedrijventerreinen kan naar beneden worden bijgesteld.	25%	€ 250.000
Ontstaan vluchtelingenstroom vanuit regio Oekraïne (en Rusland)	Te weinig taalonderwijs, begeleiding en druk op de maatschappelijke voorzieningen (bijvoorbeeld zwembaden, sporthallen, kulturhusen)	financieel Onvoldoende compensatie van het rijk; tekort aan personeel.	Extra behoefte aan voorzieningen: onderwijs, taalles, welzijn, sport, legt ook druk op de uitvoering. Te weinig compensatie / bekostiging / statushouders / toerisme.	50%	€ 100.000
Ontstaan vluchtelingenstroom vanuit regio Oekraïne (en Rusland)	Toename van de vraag naar voorzieningen en materialen voor de vluchtelingen zelf.	financieel Onvoldoende compensatie van het Rijk.	Vraag naar voorzieningen voor de inrichting van vluchtelingenwerk in bijvoorbeeld de bibliotheek.	50%	€ 100.000
Economische impact	Door kostenstijging van energie, grondstoffen en materialen komen inwoners en ondernemers eerder in financiële problemen.	financieel: kostentoeename inwoners, inwoners kloppen aan bij de gemeente (schuldhulpverlening).		50%	€ 100.000
Macro economische impact	Door schaarste van energie, grondstoffen en materialen komen inwoners en ondernemers eerder in (financiële) problemen.	financieel: kostentoeename inwoners, inwoners kloppen aan bij de gemeente (schuldhulpverlening).		50%	€ 50.000
Macro economische impact	Ambtelijke capaciteit komt onder druk te staan.	financieel: begrotingstekort niet financieel: doelen worden niet gehaald	Ambtelijke capaciteit komt onder druk te staan. We hebben een nieuwe opdracht. Mogelijk dat we daardoor onze doelen	50%	€ 50.000

oorzaak (als gevolg van)	gebeurtenis (bestaat de kans op)	gevolg (met als resultaat)	Opmerking	kans	bedrag
			niet behalen omdat we de inzet elders nodig hebben. Het gaat hierbij zowel getalsmatig als de kennis.		
Economische impact	Extra kosten / hogere energiekosten voor gastgezinnen.	financieel: kostentoename gastgezinnen.	Hogere energiekosten, mensen worden gecompenseerd. Er komt is geen financiële compensatie voor gastgezinnen van rijk of gemeenten (wel leefgeld voor de vluchtelingen).	75%	€ 25.000
Ontstaan vluchtelingenstroom vanuit regio Oekraïne (en Rusland)	Druk op woningmarkt, ook op langer termijn.	niet financieel: Onvrede / escalatie bij de bestaande woningzoekenden die al jaren op een woning wachten en de kans op een woning zien verkleinen.	Te weinig huizen/ bouwlocaties te weinig capaciteit bij aannemers. Draagvlak in de samenleving is nu nog groot maar kan omslaan en escaleren. Snelle duurzame woonoplossingen kunnen de woningmarkt op langer termijn juist een boost geven.	75%	€ 0
Macro economische impact	Door de stijging van kosten kunnen gemeentelijke investeringen en investeringen in duurzaamheid niet of niet volledig worden uitgevoerd.	niet financieel: Doelen worden niet gehaald.		75%	€ 0
Ontstaan vluchtelingenstroom vanuit regio Oekraïne (en Rusland)	Opvang gastgezinnen: overbelasting van gastgezinnen, druk op onderdak na (inschatting) drie maanden.	niet financieel: Escalatie, mensen uit huis zetten zoeken naar een nieuw onderkomen.		75%	€ 0

Bedragen in €

2. PROGRAMMA WIJZIGINGEN

2.1. Programma 1 ZORG EN ONDERSTEUNING

Algemeen beeld

De grote verandering dit jaar in de manier waarop we het sociaal domein weergeven in de P&C documenten, is dat de 'stolp' eraf is. Daarmee is de bestemmingsreserve sociaal domein opgeheven waarbij nu alle inkomsten en uitgaven van het sociaal domein, onderdeel zijn van de totale programmabegroting. We verwachten dat hierdoor het beeld binnen dit programma voor raadsleden beter te volgen is.

Vanwege jaarlijkse sterke schommelingen bij open einde-regelingen van programma 1 zorg en ondersteuning waar we weinig invloed op hebben, is er bij de behandeling van de 2e tussenrapportage 2021 en de programmabegroting 2022-2025 voor gekozen om een egaliseringsreserve in te stellen. Deze reserve vangt schommelingen in enig jaar op.

Wat we in de breedte zien, is een stijging van kosten. Zowel voor onze inwoners, als voor ons als opdrachtgever of subsidieverstrekker. Dit heeft impact op besluiten die we al namen, en vraagt veel van onze maatschappelijke partners.

Deelprogramma 1A VITALE INWONERS EN SAMENLEVING

Portefeuillehouder	Evert Blaauw
Ambtelijk trekker	Huib Westendorp

Afwijkingen op het deelprogramma

Geen

Deelprogramma 1B TOEGANG EN INDIVIDUELE VOORZIENINGEN

Portefeuillehouder	Evert Blaauw / Willen Buunk
Ambtelijk trekker	Huib Westendorp / Miriam Jansen

Afwijkingen op het deelprogramma

Regionale samenwerking en inkoop

We werken samen met de acht Achterhoekse gemeenten voor Jeugdhulp en Wmo. We hebben een gezamenlijke inkoop en pakken grote ontwikkelingen en boven-regionale samenwerking met elkaar op. Zo voorkomen we versnippering voor aanbieders en gecertificeerde instellingen en kunnen we grote ontwikkelingen beter aan. Met de wijzigingen in de inkoop gaan we verder met 61 zorgaanbieders in plaats van de huidige 300. Binnen de regio zien we een verschuiving van kosten ontstaan, mede door de nieuwe wijze van inkoop. Administratief gaan de kosten (op middellange termijn) omlaag. Qua monitoring en sturing willen we meer inzetten, om zo de gewenste beweging naar preventie en kwaliteit, ook goed te ondersteunen. 2022 is een overgangsjaar, waarbij de afwikkeling van de oude werkwijze van tarief x aantal klanten (P x Q) plaatsvindt. Hierna volgt de overgangperiode naar de invoering van een lumpsumfinanciering. We verwachten daar extra kosten mee te maken.

Werk en inkomen

De positieve trend van eerdere jaren van daling van de kosten van de Participatiewet zet door. Inwoners stromen snel door naar werk, daar waar nodig met begeleiding of ondersteuning voor de werkgevers (loonkostensubsidie). Ook de BUIG-gelden vanuit het Rijk zijn hoger dan wat we nodig hebben. De lagere uitgaven zitten in deze rapportage.

We zien dat er grote belangstelling is voor de energietoelageregeling. Daaruit leiden we af dat de stijging van het algemeen levensonderhoud, inclusief energie, voor deze groep inwoners een steeds groter probleem wordt. We zijn hier alert op, maar kunnen dit nog niet financieel

in de rapportage verwerken omdat we nog geen definitief beeld vanuit het Rijk hebben op de voorwaarden. We betalen de door het Rijk aangegeven € 800,- wel alvast uit aan onze inwoners. De financiële consequenties nemen we mee in de 2^e tussenrapportage 2022.

Ontwikkeling WSW

In de tweede tussenrapportage van 2021 gaven we aan dat de kosten hoger liggen omdat we langer gebruik maken van het uitbesteden van de WSW-diensten dan eerder voorzien. Daarmee blijven hogere kosten voor WSW op onze begroting staan. De keuze om dit definitief te veranderen hangt samen met het organiseren van passend werk voor deze groep. Dit vraagt keuzes en prioriteiten in het meerjarenbeleid. Dit willen we overdragen aan het volgende college en gemeenteraad om hier een besluit over te laten nemen.

Vluchtelingen

De consequenties van de toestroom van vluchtelingen uit Oekraïne zitten voor een belangrijk deel in het sociaal domein. Denk hierbij aan levensonderhoud, onderwijs voor de kinderen, begeleiding en ondersteuning, inzet vanuit de samenleving en opvang. We vangen dit zoveel mogelijk op vanuit de bestaande menskracht, maar dat heeft gevolgen voor de uitvoering van reguliere taken. De implementatie van de wet Inburgering gaat langer duren en zo zijn er meer taken die door benodigde inzet voor de vluchtelingen meer tijd kosten. We hebben de werkzaamheden nog niet volledig in beeld. Ook de hierboven geschetste noodzakelijke snelle inzet rond de energietoeslag drukt op de beschikbare tijd. De financiële consequenties komen in de 2^e tussenrapportage 2022.

Vervoer

In de programmabegroting 2022 maakten we melding van de maatregelen rond Wmo-vervoer vanwege de afbouw van provinciale subsidie. We hebben de toegang naar vervoer beperkt, door de inzet van de Voor Elkaar Pas, de invoering van een drempelbijdrage en een aanpassing in de reistijden en minimale ritprijs, waarbij we de dienstverlening voor inwoners bereikbaar hebben gehouden. De Voor Elkaar Pas geeft inwoners een passend alternatief qua reizen. We zien wel dat we daarmee niet volledig de daling van inkomsten dekken en dat er structureel een tekort blijft op vervoer als we niet verder versralen. Hiervoor komen we met een voorstel bij de begroting 2023. Daarnaast verwachten we aanpassingen in de vervoersbewegingen door de nieuwe inkoop. Met de nieuwe aanbieders loopt nu het gesprek over de concretisering van hun aanbod, met daaraan gekoppeld fysieke locaties waar dat nodig is. Het is op dit moment nog niet te voorzien welke uitkomst dit heeft voor met name het Wmo-vervoer, maar we zien dit wel als aandachtspunt.

Kostenbeheersing sociaal domein

De afgelopen jaren hebben we diverse maatregelen doorgevoerd om de uitgaven in het sociaal domein beter in balans te brengen met de inkomsten vanuit het Rijk. Dit was succesvol, we zien een daling in de uren die we toewijzen aan de huishoudelijke hulp, inwoners stromen meer door naar de Wet langdurige zorg en we stemmen steeds beter af met huisartsen, voogden en de justitiële keten om zorg dichtbij, passend en niet onnodig te bieden. Toch zien we ook dat de beoogde daling van kosten, zoals opgevoerd in het Beleidskader sociaal domein 2019-2022, niet haalbaar bleek. Er zijn naast onze eigen inzet, meerdere autonome ontwikkelingen die bijdragen aan een stijging van kosten. Een voorbeeld hiervan is de kostenstijging Hulp bij het huishouden. Door aanpassingen in de CAO zijn de tarieven aangepast, waardoor we nu € 445.000 meer kwijt zijn voor hetzelfde werk. En we zien nog steeds een stijging van aanvragen sinds de invoering van het abonnementstarief.

We zien een stabilisering van het aantal aanvragen Jeugdhulp, maar de kosten van vooral duurdere zorg steeg de afgelopen jaren sterk. Dat is de zorg waar we het minste invloed op hebben qua toewijzingen. Het woonplaatsbeginsel dat vanaf januari 2022 is veranderd laat zien

dat er aanzienlijk minder kinderen, vaak met zwaardere zorg, op de begroting van Bronckhorst drukken. Hier staan ook minder inkomsten van het Rijk tegenover. Aangezien er nog overdracht plaatsvindt vanuit andere gemeenten hebben we hier nog geen definitief beeld van.

Overgang naar nieuw kader sociaal beleid

In 2022 stellen we een nieuw beleidskader op. Gelet op de eerdergenoemde kostenontwikkelingen en de recente ervaring uit de centrale inkoop, willen we de ambitie uit het Beleidskader 2019-2022 om een miljoen euro te besparen op de zorg nu schrappen uit het meerjarenperspectief omdat dit geen reële besparing lijkt en opnieuw laten vaststellen wat een passende stip op de horizon is voor de komende jaren.

Financiële wijzigingen

PROGRAMMA 1 ZORG EN ONDERSTEUNING	Begroting (incl.wijz.) 2022	Wijzigingen 1e Tussenrapp.	Totaal 2022
Lasten			
1A VITALE INWONERS EN SAMENLEVING	3.238	-10	3.228
1B TOEGANG EN INDIVIDUELE VOORZIENINGEN	32.229	1.597	33.826
Lasten totaal	35.467	1.587	37.054
Baten			
1A VITALE INWONERS EN SAMENLEVING	6	-	6
1B TOEGANG EN INDIVIDUELE VOORZIENINGEN	6.683	-166	6.517
Baten totaal	6.689	-166	6.523
Saldo			
1A VITALE INWONERS EN SAMENLEVING	-3.232	10	-3.222
1B TOEGANG EN INDIVIDUELE VOORZIENINGEN	-25.546	-1.763	-27.309
Saldo totaal	-28.778	-1.753	-30.531

wijzigingen Lasten				
Deel-progr.	Omschrijving	Afwijking 2022 in €	Aard	Toelichting / reden gevraagde wijziging
1A	Preventie Jeugd	-75.000	I	We dekken de kosten voor Praktijk- en Specialistische Ondersteuning Huisarts (POH/SOH) uit het preventiebudget voor Jeugd. Zie ook Lasten 1B.
1A	Preventie Jeugd	65.000	S	Thuisbegeleiding Jeugd valt niet onder de regionale inkoop. Het budget gaat van Jeugdzorg (Zorg in Natura) naar preventie Jeugd. Zie ook Lasten 1B.
Totaal wijzigingen lasten 1A		-10.000		

wijzigingen Lasten				
Deel-progr.	Omschrijving	Afwijking 2022 in €	Aard	Toelichting / reden gevraagde wijziging
1B	Sociale teams / Toegang	61.349	S	Vanuit de Decemercirculaire 2021 ontvangen we middelen voor versterking ondersteuning sociale wijkteams 2021-2027.
1B	Kosten regionale samenwerking SDA	41.048	S	De regionale samenwerking Sociaal Domein Achterhoek heeft langer geduurd, hierdoor hogere kosten.
1B	Participatiewet	-445.000	S	Bijstelling o.b.v. ontwikkeling werkelijke kosten.
1B	Handhaving Participatiewet	25.000	S	Kosten voor handhaving en fraudeonderzoek uitkeringen Participatiewet.
1B	Uitvoering WSW	-176.779	I	Door vertraging in de doorontwikkeling van de (eigen) uitvoering WSW vallen de kosten voor de werkgeverstaken lager uit.
1B	Uitvoering WSW	245.000	I	We stellen de uitvoeringskosten WSW bij volgens de hogere bijdrage die we hiervoor vanuit het Rijk ontvangen (tariefstijging per standaard eenheid).

wijzigingen Lasten				
Deel-progr.	Omschrijving	Afwijking 2022 in €	Aard	Toelichting / reden gevraagde wijziging
1B	WMO begeleiding individueel ZIN	94.791	S	Vanuit de Decemercirculaire 2021 ontvangen we middelen ter compensatie van de salarisstijging Zorgdomein WMO.
1B	Hulp bij Huishouden	445.000	S	Toename kosten Hulp bij Huishouden (HbH) als gevolg van aanpassing tarief o.b.v. Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) reële prijs en vernieuwde CAO Verpleeg-, Verzorgingshuizen en Thuiszorg (VVT).
1B	WMO begeleiding individueel ZIN	200.000	S	Ambitie Beleidskader Sociaal Domein 2019 m.b.t. regionale inkoop WMO wordt niet gehaald.
1B	WMO begeleiding individueel ZIN	49.000	I	Als gevolg van uitstel van de regionale inkoop naar 1 juli 2022 zijn de contracten met huidige zorgaanbieders o.b.v. open house financiering met een halfjaar verlengd en geïndexeerd.
1B	WMO vervoer	52.046	S	Het wegvallen van de provinciale WMO-subsidie, het stoppen van het OV-vangnet en de (reguliere) indexatie hebben een effect op de kosten van het vervoer. Met een aantal aanpassingen, waaronder invoering van een drempelbijdrage voor de vervoerspas, proberen we de financiële gevolgen zoveel mogelijk te beperken. Zie ook Baten 1B.
1B	Jeugdzorg ZIN	53.868	S	Vanuit de Decemercirculaire 2021 ontvangen we middelen ter compensatie van de salarisstijging Zorgdomein Jeugd.
1B	Project POH/SOH	75.000	I	We dekken de kosten voor Praktijk- en Specialistische Ondersteuning Huisarts (POH/SOH) uit het preventiebudget voor Jeugd. Zie ook Lasten 1A.
1B	Jeugdzorg ZIN	-65.000	S	Thuisbegeleiding Jeugd valt niet onder de regionale inkoop. Het budget wordt daarom overgeheveld van Jeugdzorg (Zorg in Natura) naar preventie Jeugd. Zie ook de mutatie onder Lasten programma 1A.
1B	Jeugdzorg ZIN	800.000	S	Ambitie beleidskader 2019 m.b.t. regionale inkoop Jeugdzorg wordt niet gehaald.
1B	Jeugdzorg ZIN	144.000	I	Als gevolg van uitstel van de regionale inkoop naar 1 juli 2022 zijn de contracten met huidige zorgaanbieders o.b.v. open house financiering met een halfjaar verlengd en geïndexeerd.
1B	Diverse activiteiten met afwijkingen kleiner dan € 25.000	-2.586	S	Met deze verlaging passen we per saldo de verschillende budgetten met kleine bedragen aan.
Totaal wijzigingen lasten 1B		1.596.737		

wijzigingen Baten				
Deel-progr.	Omschrijving	Afwijking 2022 in €	Aard	Toelichting / reden gevraagde wijziging
1B	Participatiewet	87.324	I	O.b.v. de voorlopige beschikking 2022 van het Ministerie van Sociale Zaken ontvangen we extra rijksmiddelen voor uitvoering van de Participatiewet (BUIG-gelden).
1B	WSW vergoedingen	-30.000	S	De vergoeding van de gemeente Zutphen voor een viertal SW'ers vervalt.
1B	WSW vergoedingen	105.000	I	Ontvangsten uit Inkomensvoorziening Volledig Arbeidsongeschikten (IVA), transitievergoedingen en Wet Tegemoetkomingen Loondomein (WTL).
1B	WSW detacheringsofbrengste	-334.435	I	De begrote detacheringsinkomsten kunnen niet volledig worden gerealiseerd door vertraging in de doorontwikkeling van de (eigen) uitvoering WSW. Daarnaast zien we uitstroom van SW'ers waardoor detacheringsofbrengsten wegvallen.
1B	WMO vervoer	-14.464	S	Het wegvallen van de provinciale subsidie, het stoppen van het OV-vangnet en de (reguliere) indexatie hebben effect op de kosten van het WMO-vervoer. Met een aantal aanpassingen, waaronder invoering van een drempelbijdrage voor de vervoerspas, proberen we de financiële gevolgen zoveel mogelijk te beperken. Zie ook Lasten 1B.

wijzigingen Baten				
Deel-progr.	Omschrijving	Afwijking 2022 in €	Aard	Toelichting / reden gevraagde wijziging
1B	Diverse activiteiten met afwijkingen kleiner dan € 25.000	20.320	S	Met deze verhoging passen we per saldo de verschillende budgetten met kleine bedragen aan.
Totaal wijzigingen baten 1B		-166.255		

2.2. Programma 2 WONEN EN LEEFOMGEVING

Deelprogramma 2A PASSEND WONEN

Portefeuillehouder Evert Blaauw
Ambtelijk trekker Hettie van den Brink

Afwijkingen op het deelprogramma

geen

Deelprogramma 2B AANTREKKELIJKE LEEFOMGEVING

Portefeuillehouder Marianne Besselink / Evert Blaauw /
Willem Buunk / Paul Hofman
Ambtelijk trekker Herman Tinselboer

Afwijkingen op het deelprogramma

Hogere prijzen onderhoud en beheer

Als gevolg van corona en de Oekraïne-crisis zijn de prijzen voor energie en grondstoffen sterk gestegen. Ook zijn de loonkosten, de aanneemsommen en de kosten van transport toegenomen. Dit werkt door in de kosten voor het onderhoud aan de wegen en de openbare verlichting. Het betreft zowel het maken van asfalt, allerlei bestratingsmateriaal, lichtmasten, armaturen etc. als om het machinaal aanbrengen daarvan. En uiteraard de hogere prijzen voor elektriciteit voor de openbare verlichting. Bij riolering gaan we uit van 100% dekking van de kosten. De verwachte kostenstijging binnen riolering (€ 67.000) vangen we bij de 2e tussenrapportage op met een verlaging van de geplande dotatie voor vervangingsinvesteringen riolering, zodat de exploitatie in evenwicht blijft en er geen tariefwijziging nodig is.

Onderwijshuisvesting en Verduurzaming sportlocaties

Zoals ook beschreven bij programma 1, zien we een sterke stijging van kosten. Voor sport en onderwijs merken wij dit vooral bij bouwmaterialen en energie. Dit heeft invloed op besluiten die al genomen zijn, en vraagt veel van onze maatschappelijke partners. Voor de toekomst van het voortgezet onderwijs in Vorden is goede huisvesting noodzakelijk. Gezien de kostenontwikkeling is er een groot risico dat deze huisvesting niet binnen de gestelde financiële kaders wordt gerealiseerd. Dit geldt ook voor de mogelijkheden rond verduurzaming van de sportlocaties. Er kan veel minder voor hetzelfde geld. Als in de uitvoering blijkt dat de realisatie afwijkt van de kaders die gesteld zijn, gaan we in gesprek met uw raad over de consequenties. Daarnaast zien we bij onderwijs, verenigingen en beheerders van sportlocaties dat de dagelijkse kosten knellen. Na de coronacrisis, waar vaak al een stevig beroep op de eigen reserves werd gedaan, volgt nu een stijging van energiekosten. Dit is voor een aantal organisaties reden om de gemeente om steun te vragen, of te besluiten te stoppen. Dit vraagt om keuzes van ons als overheid in hoeverre we hier een rol in willen spelen. We komen met een voorstel in de 2e tussenrapportage.

Financiële wijzigingen

PROGRAMMA 2 WONEN EN LEEFOMGEVING	Begroting (incl.wijz.) 2022	Wijzigingen 1e Tussenrapp.	Totaal 2022
Lasten			
2A PASSEND WONEN	4.821	2.474	7.295
2B AANTREKKELIJKE LEEFOMGEVING	25.567	1.313	26.880
Lasten totaal	30.388	3.787	34.175
Baten			
2A PASSEND WONEN	4.804	3.941	8.746
2B AANTREKKELIJKE LEEFOMGEVING	6.044	-45	5.999

PROGRAMMA 2 WONEN EN LEEFOMGEVING	Begroting (incl.wijz.) 2022	Wijzigingen 1e Tussenrapp.	Totaal 2022
Baten totaal	10.849	3.896	14.745
Saldo			
2A PASSEND WONEN	-16	1.467	1.450
2B AANTREKKELIJKE LEEFOMGEVING	-19.523	-1.358	-20.881
Saldo totaal	-19.539	109	-19.430

wijzigingen Lasten				
Deel- progr.	Omschrijving	Afwijking 2022 in €	Aard	Toelichting / reden gevraagde wijziging
2A	Vinkenkamp	371.748	S	Opbrengst uit verkochte kavels Vinkenkamp
2A	Geactiveerd naar balans	264.582	S	Technische balans boeking
2A	CPO jongerenhuisvesting	277.216	I	Totale kosten CPO jongerenhuisvesting bestaande uit bijdrage fonds bovenwijks, kosten bouwrijpmaken, plankosten en winstneming
2A	Geactiveerd naar balans	-117.216	I	Technische balans boeking
2A	Hoog Keppel	70.000	I	Projectkosten ontwikkellocatie Hoog Keppel. Deze kosten worden opgevangen uit de verkoopopbrengst. Zie baten 2A
2A	Woningbouw Toldijk	40.000	I	Projectkosten ontwikkellocatie Toldijk. De kosten worden opgevangen uit de verkoopopbrengst. Zie baten 2A
2A	Woningbouw Wichmond	30.000	I	Projectkosten ontwikkellocatie Wichmond. Deze kosten worden opgevangen uit de verkoopopbrengst. Zie baten 2A
2A	Woningbouw de Vordering Vorden	30.000	I	Projectkosten ontwikkellocatie De Vordering Vorden. Deze kosten worden opgevangen uit de verkoopopbrengst. Zie baten 2A
2A	Woningbouw Steenderen Kerkhofstraat	30.000	I	Projectkosten ontwikkellocatie Kerkhofstraat Steenderen. Deze kosten worden opgevangen uit de verkoopopbrengst. Zie baten 2A
2A	De Mammoet Velswijk	703.000	I	Boekwaarde voormalige school. Deze kosten worden opgevangen uit de verkoopopbrengst. Zie baten 2A.
2A	De Mammoet Velswijk	25.000	I	Projectkosten ontwikkellocatie De Mammoet Velswijk. De kosten worden opgevangen uit de verkoopopbrengst. Zie baten 2A.
2A	Woningbouwloc. De Kwekerij Hengelo	250.000	I	We hebben besloten om de woningbouwambitie van Bronckhorst in te vullen, hiervoor is het aanwijzen van vijf grotere potentiële woningbouwlocaties aan de randen van dorpen noodzakelijk. We starten in 2022 met drie locaties, we voorzien dat de ontwikkelkosten worden opgevangen uit bijdragen van (project)ontwikkelaars. Zie ook baten 2A.
2A	Woningbouwloc. Almenseweg Vorden	250.000	I	We hebben besloten om de woningbouwambitie van Bronckhorst in te vullen, hiervoor is het aanwijzen van vijf grotere potentiële woningbouwlocaties aan de randen van dorpen noodzakelijk. We starten in 2022 met drie locaties, we voorzien dat de ontwikkelkosten worden opgevangen uit bijdragen van (project)ontwikkelaars. Zie ook baten 2A.
2A	Woningbouwloc. Hummeloseweg Zelhem	250.000	I	We hebben besloten om de woningbouwambitie van Bronckhorst in te vullen, hiervoor is het aanwijzen van vijf grotere potentiële woningbouwlocaties aan de randen van dorpen noodzakelijk. We starten in 2022 met drie locaties, we voorzien dat de ontwikkelkosten worden opgevangen uit bijdragen van (project)ontwikkelaars. Zie ook baten 2A.
Totaal wijzigingen lasten 2A		2.474.330		

wijzigingen Lasten				
Deel- progr.	Omschrijving	Afwijking 2022 in €	Aard	Toelichting / reden gevraagde wijziging
2B	Opvang vluchtelingen Oekraïne	36.055	I	We geven humanitaire hulp via hulporganisaties giro 555. (1 euro per inwoner)

wijzigingen Lasten				
Deel-progr.	Omschrijving	Afwijking 2022 in €	Aard	Toelichting / reden gevraagde wijziging
2B	Ongewenste begroeiing op verharding	30.000	S	Sinds 2016 verwijderen we ongewenste begroeiing op wegen en parkeervakken mechanisch in plaats van chemisch. De meerkosten waren aanvankelijk als gevolg van het na-ijleffect van de chemische bestrijding beperkt (€ 15.000), maar de laatste jaren zijn deze opgelopen tot € 30.000 in 2021. Wij vingen deze extra kosten tot nu toe op binnen het budget 'Wegen overig onderhoud uitvoering' door minder kilometers berm te onderhouden en deels noodzakelijk onderhoud uit te stellen. Het is niet langer verantwoord om de achterstanden in het bermonderhoud verder te laten oplopen, terwijl de druk op de bermen door zwaar verkeer toeneemt.
2B	Ecologisch bermbeheer	150.000	S	Hogere kosten door stijging van de eenheidsprijzen, wijziging van de arealen en een hogere inschrijving op enkele bestekposten.
2B	Stormschade	30.000	I	Inhalen van opgelopen achterstand in het reguliere onderhoud vanwege de inzet na de stormschade.
2B	Diverse posten cluster Buiten (o.a. straatverlichting en onderhoud wegen)	717.556	S	Als gevolg van de corona, de sterk gestegen energieprijzen en de situatie in de Oekraïne zijn de kosten voor het onderhoud aan de wegen en de openbare verlichting gestegen. Het betreft zowel het maken van asfalt, allerlei bestratingsmateriaal, lichtmasten, armaturen etc. als het machinaal aanbrengen daarvan. En uiteraard de hogere prijzen voor elektriciteit voor de openbare verlichting.
2B	Motorbrandstoffen	80.000	S	Overschrijding op het budget als gevolg van: - stijgende brandstofprijzen (€ 41.000 incidenteel); - de keuze voor een duurzamere diesel met minder CO2-uitstoot en minder uitstoot van fijnstofdeeltjes (€ 39.000 structureel).
2B	Bestrijding plaagdieren (EPR en engerlingen) en invasieve soorten	25.000	S	Om de Eikenprocessierups, Engerlingen, Reuzenberenklauw en de Japanse Duizendknoop beheersbaar te houden is een verhoging van het budget nodig.
2B	Diverse posten cluster Buiten (o.a. voertuigen, openbaar groen en riolering)	155.532	S	Als gevolg van de corona, de sterk gestegen energieprijzen en de situatie in de Oekraïne zijn de kosten voor het onderhoud aan de voertuigen, het openbaar groen en de riolering gestegen. Het betreft onder andere het onderhoud en de brandstofkosten van al de machines/voertuigen die nodig zijn voor het onderhoud van het groen, de speelplaatsen, de riolering etc. En de hogere prijzen voor elektriciteit voor de rioolgemalen en de drukriolering.
2B	Kosten schadeverhaal	-45.241	S	De kosten voor het schadeverhaal (als bijdrage voor kosten bestemmingsplannen) liggen de laatste jaren lager, budget wordt hierop aangepast (zie ook aframing baten 2B).
2B	Diverse activiteiten met afwijkingen kleiner dan € 25.000	134.215	I	Met deze verhoging passen we per saldo de verschillende budgetten met kleine bedragen aan.
Totaal wijzigingen lasten 2B		1.313.117		

wijzigingen Baten				
Deel-progr.	Omschrijving	Afwijking 2022 in €	Aard	Toelichting / reden gevraagde wijziging
2A	Afsluiten complex grondenexploitatie	371.748	S	Opbrengst uit verkochte kavels Vinkenkamp
2A	Vinkenkamp	636.330	S	Technische balans boeking
2A	CPO jongerenhuisvesting	160.000	I	Technische balans boeking
2A	Afsluiten complex grondenexploitatie	138.216	I	Opbrengst CPO jongerenhuisvesting
2A	Hoog Keppel	700.000	I	We startten in 2021 met procedures voor het afstoten van zeven vrijgekomen maatschappelijk vastgoedobjecten. We zorgen ervoor dat deze gebouwen of percelen opnieuw

wijzigingen Baten				
Deel-progr.	Omschrijving	Afwijking 2022 in €	Aard	Toelichting / reden gevraagde wijziging
				gebruikt worden. Deze post heeft betrekking op de verwachte opbrengst ontwikkellocatie Hoog Keppel.
2A	Woningbouw Wichmond	400.000	I	Deze post heeft betrekking op de opbrengst ontwikkellocatie Wichmond.
2A	De Mammoet Velswijk	785.000	I	Opbrengst ontwikkellocatie De Mammoet Velswijk.
2A	Woningbouwloc. De Kwekerij Hengelo	250.000	I	Op 1 februari 2022 is tijdens B&W besloten om de woningbouwambitie van Bronckhorst in te vullen, hiervoor is het aanwijzen van 5 grotere potentiële woningbouwlocaties aan de randen van dorpen noodzakelijk. We starten in 2022 met 3 locaties, we voorzien dat de ontwikkelkosten worden opgevangen uit bijdragen van (project)ontwikkelaars.
2A	Woningbouwloc. Almenseweg Vorden	250.000	I	Op 1 februari 2022 is tijdens B&W besloten om de woningbouwambitie van Bronckhorst in te vullen, hiervoor is het aanwijzen van 5 grotere potentiële woningbouwlocaties aan de randen van dorpen noodzakelijk. We starten in 2022 met 3 locaties, we voorzien dat de ontwikkelkosten worden opgevangen uit bijdragen van (project)ontwikkelaars.
2A	Woningbouwloc. Hummeloseweg Zelhem	250.000	I	Op 1 februari 2022 is tijdens B&W besloten om de woningbouwambitie van Bronckhorst in te vullen, hiervoor is het aanwijzen van 5 grotere potentiële woningbouwlocaties aan de randen van dorpen noodzakelijk. We starten in 2022 met 3 locaties, we voorzien dat de ontwikkelkosten worden opgevangen uit bijdragen van (project)ontwikkelaars.
Totaal wijzigingen baten 2A		3.941.294		

wijzigingen Baten				
Deel-progr.	Omschrijving	Afwijking 2022 in €	Aard	Toelichting / reden gevraagde wijziging
2B	Bijdrage kosten bestemmingsplannen	-45.241	S	We zien de laatste jaren dat initiatiefnemers zelf kosten maken voor bestemmingsplannen in het kader van het Bronckhorster bestemmingsplanproces. Eerder werden die kosten voorgeschoten en vervolgens op de initiatiefnemers verhaald.
Totaal wijzigingen baten 2B		-45.241		

2.3. Programma 3 BEDRIJVIGHEID EN ONTWIKKELING

Deelprogramma 3A ECONOMIE

Portefeuillehouder Willem Buunk
Ambtelijk trekker Hettie van den Brink

Afwijkingen op het deelprogramma

geen

Deelprogramma 3B DUURZAAMHEID

Portefeuillehouder Paul Hofman
Ambtelijk trekker Hettie van den Brink

Afwijkingen op het deelprogramma

Stijgende energielasten en inkooprijzen

De stijgende energielasten en inkooprijzen op milieuparken en zwerfvuil worden bij de 2e tussenrapportage opgevangen uit de egalisatievoorziening grondstoffen. Bij de behandeling van de jaarrekening 2021 wordt voorgesteld om deze egalisatievoorziening te vormen uit het resultaat van 2021 (€ 457.000). Deze voorziening is bedoeld als een buffer om eventuele tekorten op te vangen.

Financiële wijzigingen

PROGRAMMA 3 BEDRIJVIGHEID EN ONTWIKKELING	Begroting (incl.wijz.) 2022	Wijzigingen 1e Tussenrapp.	Totaal 2022
Lasten			
3A ECONOMIE	1.745	-	1.745
3B DUURZAAMHEID	4.652	678	5.330
Lasten totaal	6.397	678	7.075
Baten			
3A ECONOMIE	339	-	339
3B DUURZAAMHEID	4.155	293	4.448
Baten totaal	4.494	293	4.787
Saldo			
3A ECONOMIE	-1.406	-	-1.406
3B DUURZAAMHEID	-497	-385	-883
Saldo totaal	-1.903	-385	-2.289

wijzigingen Lasten				
Deel- progr.	Omschrijving	Afwijking 2022 in €	Aard	Toelichting / reden gevraagde wijziging
3B	Diverse posten cluster Buiten (milieuparkjes en zwerfvuil)	285.334	I / S	Stijgende energielasten en inkooprijzen (meer dan de toegepaste index).
3B	Vergoedingen energiearmoede / bijstand	292.706	I	Geraamde uitgaven energie armoede (doelgroep / maartbrief 2022).
3B	Middelen voor uitvoering klimaatakkoord	100.000	I	Middelen voor uitvoering klimaatakkoord (maartbrief 2022).
Totaal wijzigingen lasten 3B		678.040		

wijzigingen Baten				
Deel- progr.	Omschrijving	Afwijking 2022 in €	Aard	Toelichting / reden gevraagde wijziging
3B	Bijdrage rijk energie armoede	292.706		Bijdrage rijk energie armoede (via specifieke uitkering rijk).
Totaal wijzigingen baten 3B		292.706		

2.4. Programma 4 BESTUUR

Deelprogramma 4A BESTUREN

Portefeuillehouder Marianne Besselink / Evert Blaauw
 Willem Buunk / Paul Hofman
 Ambtelijk trekker Jacqueline Arends

Afwijkingen op het deelprogramma

geen

Financiële wijzigingen

PROGRAMMA 4 BESTUUR	Begroting (incl.wijz.) 2022	Wijzigingen 1e Tussenrapp.	Totaal 2022
Lasten			
4A BESTUREN	3.328	132	3.461
Lasten totaal	3.328	132	3.461
Baten			
4A BESTUREN	345	-	345
Baten totaal	345	-	345
Saldo			
4A BESTUREN	-2.984	-132	-3.116
Saldo totaal	-2.984	-132	-3.116

wijzigingen Lasten				
Deel- progr.	Omschrijving	Afwijking 2022 in €	Aard	Toelichting / reden gevraagde wijziging
4A	Nieuwe gemeenteraad	56.000	I	Kosten iPads nieuwe raadsleden, cateringkosten verkiezingen, kennismakingsdag en installatie nieuwe raad, kosten StemWijzer, training nieuwe raadsleden en kosten informateur nieuwe raad.
4A	Verkiezingen, diverse kosten	53.815	I	AU Decembecirculaire 2021; inzet coronamiddelen voor verkiezingen 2022.
4A	Diverse activiteiten met afwijkingen kleiner dan € 25.000	22.600	S	Met deze verhoging passen we per saldo de verschillende budgetten met kleine bedragen aan.
Totaal wijzigingen lasten 4A		132.415		

3. ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN

3.1. Algemene dekkingsmiddelen

Portefeuillehouder
Ambtelijk trekker

Willem Buunk
Ellen Hanzens

ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN	Begroting (incl.wijz.) 2022	Wijzigingen 1e Tussenrapp.	Totaal 2022
Lasten			
Algemene uitkering	-	-	-
Dividenden	4	-	4
Lokale heffingen	534	-	534
Overige algemene dekkingsmiddelen	700	-36	664
Saldo financieringsfunctie rente	707	-	707
Lasten totaal	1.945	-36	1.909
Baten			
Algemene uitkering	56.776	758	57.534
Dividenden	410	149	559
Lokale heffingen	8.323	-	8.323
Overige algemene dekkingsmiddelen	20	-	20
Saldo financieringsfunctie rente	808	-	808
Baten totaal	66.336	907	67.243
Saldo			
Algemene uitkering	56.776	758	57.534
Dividenden	406	149	555
Lokale heffingen	7.789	-	7.789
Overige algemene dekkingsmiddelen	-680	36	-644
Saldo financieringsfunctie rente	101	-	101
Saldo totaal	64.392	943	65.334

Financiële wijzigingen dekkingsmiddelen

Algemene uitkering

wijzigingen baten Algemene uitkering			
Omschrijving	Afwijking 2022 in €	Aard	Toelichting / reden gevraagde wijziging
Algemene uitkering, bijdrage rijk uitvoering klimaatakkoord	100.000	I	Bijdrage uitvoering klimaatakkoord (maartbrief 2022).
Algemene uitkering	657.721	S	Algemene Uitkering Decembercirculaire 2021.
Totaal wijzigingen baten	757.721		

Dividenden

wijzigingen baten dividend			
Omschrijving	Afwijking 2022 in €	Aard	Toelichting / reden gevraagde wijziging
Dividend BNG	45.000	I	hoger dividend van de BNG.
Dividend Alliander	104.000	I	hoger dividend van Alliander.
Totaal wijzigingen baten	149.000		

Overige algemene dekkingsmiddelen

wijzigingen lasten overige algemene dekkingsmiddelen			
Omschrijving	Afwijking 2022 in €	Aard	Toelichting / reden gevraagde wijziging
Onvoorzien	-36.055	I	B&W 15 maart 2022; Oekraïne, humanitaire hulp via hulporganisaties giro 555.
Totaal wijzigingen lasten	-36.055		

3.2. Overhead

Portefeuillehouder Marianne Besselink
 Ambtelijk trekker Miriam Jansen

Bedrijfsvoering

Salarisverhoging

De salarisverhoging in de nieuwe CAO is iets hoger uitgevallen dan begroot (0,2%). We verwachten een eventuele overschrijding van het loonkostenbudget binnen de totale begroting 2022 te kunnen opvangen en monitoren dit.

Voor een aantal moeilijk vervulbare vacatures zijn in het 1^e kwartaal van 2022 nieuwe medewerkers geworven. Voor de vervanging van ziekteverzuim verwachten we een overschrijding van het inhuurbudget. We monitoren dit en spreken waar mogelijk andere (project)budgetten aan. Loonkosten maken we voor alle deelprogramma's. Vanuit de BBV-eisen lichten we ze hier toe.

Automatiseringskosten

We maken automatiseringskosten om veilig, flexibel te kunnen werken en hybride in verbinding te kunnen blijven met de samenleving, samenwerkingspartners en elkaar. De andere manier van werken betekent een wijziging in de inrichting en organisatie van de Informatisering en Automatisering. De belangrijkste wijzigingen zijn de toenemende kosten van informatiebeveiliging en beheerskosten. Ook de verschuiving van het in eigen beheer hebben van informatiesystemen naar zogenaamde SaaS (Software as Service) oplossingen waarbij software als cloud dienst wordt afgenomen neemt toe. Tot slot zien we dat met het activiteitgericht werken, meer gebruik wordt gemaakt van Microsoft365 met onder andere toepassingen zoals Microsoft Teams.

Voor de toename van kosten voor verbindingen, informatiebeveiliging, netwerken en licenties ramen we € 200.000

OVERHEAD	Begroting (incl.wijz.) 2022	Wijzigingen 1e Tussenrapp.	Totaal 2022
Lasten			
Overhead	10.958	247	11.205
Lasten totaal	10.958	247	11.205
Baten			
Overhead	236	-	236
Baten totaal	236	-	236
Saldo			
Overhead	-10.723	-247	-10.969
Saldo totaal	-10.723	-247	-10.969

wijzigingen lasten overhead			
Omschrijving	Afwijking 2022 in €	Aard	Toelichting / reden gevraagde wijziging
Nieuw beleid algemeen	35.693	S	AU Decemercirculaire 2021; robuust rechtbeschermingsstelsel dicht bij de burger 2021-2027.
Netwerk	200.000	S	We maken automatiseringskosten om veilig, flexibel te kunnen werken en hybride in verbinding te kunnen blijven met de samenleving, samenwerkingspartners en elkaar. De andere manier van werken betekent een wijziging in de inrichting en organisatie van de Informatisering en Automatisering. De belangrijkste wijzigingen zijn de toenemende kosten van informatie-beveiliging en beheerskosten. Ook de verschuiving van het in eigen beheer hebben van informatiesystemen naar zogenaamde SaaS (Software as Service) oplossingen. waarbij software als cloud dienst wordt afgenomen neemt toe. Tot slot zien we dat met het activiteitgericht werken, meer gebruik wordt gemaakt van Microsoft365 met onder andere toepassingen zoals Microsoft Teams.
Diverse activiteiten met afwijkingen kleiner dan € 25.000	10.927	S	Met deze verhoging passen we per saldo de verschillende budgetten met kleine bedragen aan.
Totaal wijzigingen lasten	246.620		

4. FINANCIËLE OVERZICHTEN

4.1. Bijgestelde ramingen van baten en lasten

4.1.1. Begroting (inclusief wijzigingen tot 1^e tussenrapportage) 2022, jaarschijf 2022

Begroting (incl. wijzigingen) 2022, jaarschijf 2022	Lasten	Baten	Saldo
Programma			
Programma 1 Zorg en ondersteuning	35.467	6.689	-28.778
1A Vitale inwoners en samenleving	3.238	6	-3.232
1B Toegang en individuele voorzieningen	32.229	6.683	-25.546
Programma 2 Wonen en leefomgeving	30.388	10.849	-19.539
2A Passend wonen	4.821	4.804	-16
2B Aantrekkelijke leefomgeving	25.567	6.044	-19.523
Programma 3 Bedrijvigheid en ontwikkeling	6.397	4.494	-1.903
3A Economie	1.745	339	-1.406
3B Duurzaamheid	4.652	4.155	-497
Programma 4 Bestuur	3.328	345	-2.984
4A Besturen	3.328	345	-2.984
Totaal programma's	75.580	22.376	-53.204
Algemene dekkingsmiddelen			
Algemene uitkering	-	56.776	56.776
Dividenden	4	410	406
Lokale heffingen	534	8.323	7.789
Overige algemene dekkingsmiddelen	700	20	-680
Saldo financieringsfunctie rente	707	808	101
Totaal algemene dekkingsmiddelen	1.945	66.336	64.392
Overhead	10.958	236	-10.723
Heffing VPB	-	-	-
Stortingen en onttrekkingen reserves	1.000	2.361	1.361
Totaal programmabegroting / resultaat	89.484	91.309	1.825

4.1.2. Wijzigingen 1^e tussenrapportage 2022, jaarschijf 2022

In deze tabel zijn de alle financiële wijzigingen uit de programma's (hoofdstuk 2) en de Algemene dekkingsmiddelen (hoofdstuk 3) verwerkt.

Wijzigingen 1e tussenrapportage 2022, jaarschijf 2022	Lasten	Baten	Saldo
Programma			
Programma 1 Zorg en ondersteuning	1.587	-166	-1.753
1A Vitale inwoners en samenleving	-10	-	10
1B Toegang en individuele voorzieningen	1.597	-166	-1.763
Programma 2 Wonen en leefomgeving	3.787	3.896	109
2A Passend wonen	2.474	3.941	1.467
2B Aantrekkelijke leefomgeving	1.313	-45	-1.358
Programma 3 Bedrijvigheid en ontwikkeling	678	293	-385
3A Economie	-	-	-
3B Duurzaamheid	678	293	-385
Programma 4 Bestuur	132	-	-132
4A Besturen	132	-	-132
Totaal programma's	6.185	4.023	-2.162
Algemene dekkingsmiddelen			
Totaal algemene dekkingsmiddelen	-36	907	943
Algemene uitkering	-	758	758
Dividenden	-	149	149
Lokale heffingen	-	-	-
Overige algemene dekkingsmiddelen	-36	-	36
Saldo financieringsfunctie rente	-	-	-
Overhead	247	-	-247
Heffing VPB	-	-	-
Stortingen en onttrekkingen reserves	-	-	-
Mutatie programma begroting 1e TR 2022	6.395	4.929	-1.466

De wijzigingen maken de begrotingswijziging bij vaststelling van deze 1^e Tussenrapportage.

De regel 'Stortingen en onttrekkingen reserves' geeft geen wijziging:

wijzigingen onttrekkingen reserves			
Omschrijving	Afwijking 2022 in €	Aard	Toelichting / reden gevraagde wijziging
Mutatie Bestemmingsreserve Investeringsagenda			
	-	-	0,00
Totaal wijzigingen onttrekking reserves	-		

4.1.3. Stand na 1^e tussenrapportage 2022, jaarschijf 2022

In totaliteit is het verwachte resultaat na de 1e begrotingswijziging 2022 op de programma's met € 1,5 miljoen naar beneden bijgesteld naar € 359.000 V. Hieronder het eindbeeld wat u ook terugziet in het raadsbesluit.

Stand na 1e tussenrapportage 2022, jaarschijf 2022	Lasten	Baten	Saldo
Programma			
Programma 1 Zorg en ondersteuning	37.054	6.523	-30.531
1A Vitale inwoners en samenleving	3.228	6	-3.222
1B Toegang en individuele voorzieningen	33.826	6.517	-27.309
Programma 2 Wonen en leefomgeving	34.175	14.745	-19.430
2A Passend wonen	7.295	8.746	1.450
2B Aantrekkelijke leefomgeving	26.880	5.999	-20.881
Programma 3 Bedrijvigheid en ontwikkeling	7.075	4.787	-2.289
3A Economie	1.745	339	-1.406
3B Duurzaamheid	5.330	4.448	-883
Programma 4 Bestuur	3.461	345	-3.116
4A Besturen	3.461	345	-3.116
Totaal programma's	81.765	26.399	-55.367
Algemene dekkingsmiddelen			
Totaal algemene dekkingsmiddelen	1.909	67.243	65.334
Algemene uitkering	-	57.534	57.534
Dividenden	4	559	555
Lokale heffingen	534	8.323	7.789
Overige algemene dekkingsmiddelen	664	20	-644
Saldo financieringsfunctie rente	707	808	101
Overhead	11.205	236	-10.969
Heffing VPB	-	-	-
Stortingen en onttrekkingen reserves	1.000	2.361	1.361
Programmabegroting 2022 na 1e Tussenrapportage 2022	95.879	96.238	359

+ = overschot; - = tekort

4.2. Realisatie van investeringskredieten

	Geraamde mutaties 2022
Kredieten lopende investeringen	9.760
Verwachte krediet overschrijdingen	
Verwachte krediet onderschrijdingen	
Geplande investeringen 2023 en verder	-
Totaal kredieten 2022	9.760
Bestedingen tot en met 2021	3.247
Bestedingen in 2022	964
Nog te realiseren bestedingen in 2022	3.000
Nog te realiseren bestedingen in 2023 en verder	2.549
Totaal afwikkeling	9.760

Voor de aanschaf en vervanging van materieel gebruiken we een vervangingsplanning die we periodiek actualiseren. Onze eigen onderhoudsdienst zorgt voor het onderhouden en in bedrijf houden van al het materieel. Doordat de fasering en planning van de investeringen uit de pas loopt en omdat het materieel vaak langer meegaat.

Om in te kunnen spelen op de actuele ontwikkelingen, beoordelen we periodiek de vervangingsplanning en ontstaan wijzigingen in de planning. Belangrijke uitgangspunten daarbij zijn: een passend machinepark bij het huidige werkpakket met een doorkijk naar ontwikkelingen in de openbare ruimte, een efficiënte inzet van materieel en personeel en zo duurzaam mogelijk

Aanpassingen materieel voor programma 2 Wonen en leefomgeving

- We stellen de raad voor om in te stemmen met wijzigingen van het investeringsplan 2022. De bestemming van de genoemde kredieten voor tractiemiddelen te wijzigen en te gebruiken voor nieuwe schaftwagens, één grote snipperkar met hoogkriper en de software aanpassing voor de voertuigen van de gladheidsbestrijding. De voorgestelde herbestemming is financieel neutraal.
- Samenvattend stellen we uw raad het volgende voor:

Wijzigingen Investeringskredieten	Vervallen kredieten	Nieuwe kredieten
Restant krediet	-43	
- Peugeot bakwagen		
- Citroen Jumper Kipper		
Renault Elektrisch	-31	
Div. aanhang- / Schaft- en Actiewagens	-12	
Motorgereedschappen schaftwagens	-16	
Schaftwagens		67
Software navigatie gladheidsbestrijding		35
Kredieten tbv Snipperkar (6x)	-105	
Snipperkar met hoogkriper		105
Nido Syntos getrokken strooier	-20	
Getrokken strooier Nido	-20	
Getrokken strooier Nido	-23	
Gladheidsbestr.sneeuwplougen -strooiers		63
Totaal	-270	270

4.3. Ontwikkelingen financiële positie 2022-2025

Uit de 1^e Tussenrapportage 2022 volgen ook voor- en nadelen voor de rest van de planperiode 2023 tot en met 2025. Deze wijzigingen nemen wij mee bij de programmabegroting 2023-2026. In de financiële overzichten zoals opgenomen bij de programma's en bij de Algemene dekkingsmiddelen zijn deze bedragen gekenmerkt met 'Aard' S (structureel).

MJB per programma	Saldo 2022	Saldo 2023	Saldo 2024	Saldo 2025
Programma				
Programma 1 Zorg en ondersteuning	-1.753	-1.775	-1.395	-1.397
1A Vitale inwoners en samenleving	10	-65	-65	-65
1B Toegang en individuele voorzieningen	-1.763	-1.710	-1.330	-1.332
Programma 2 Wonen en leefomgeving	109	-142	-1.497	-1.497
2A Passend wonen	1.467	977	-379	-379
2B Aantrekkelijke leefomgeving	-1.358	-1.119	-1.119	-1.119
Programma 3 Bedrijvigheid en ontwikkeling	-385	-4	-4	-4
3A Economie	-	-	-	-
3B Duurzaamheid	-385	-4	-4	-4
Programma 4 Bestuur	-132	-23	-23	-23
4A Besturen	-132	-23	-23	-23
Totaal programma's	-2.162	-1.944	-2.919	-2.921
Algemene dekkingsmiddelen				
Totaal algemene dekkingsmiddelen	943	466	460	463
Algemene uitkering	758	466	460	463
Dividenden	149	-	-	-
Lokale heffingen	-	-	-	-
Overige algemene dekkingsmiddelen	36	-	-	-
Saldo financieringsfunctie rente	-	-	-	-
Overhead	-247	-250	-250	-250
Heffing VPB	-	-	-	-
Stortingen en onttrekkingen reserves	-	-	-	-
Totalen programma begroting	-1.466	-1.727	-2.709	-2.708

+ = overschot; - = tekort

De belangrijkste wijzigingen per deelprogramma noemen we ook al in de beleidsarme perspectiefnota 2023-2026. De wijzigingen (> € 25.000) per deelprogramma zijn:

1A Vitale inwoners en samenleving

Het budget voor thuisbegeleiding jeugd wordt nu verantwoord onder deelprogramma 1a en niet 1b

1B Toegang en individuele voorzieningen

De centrale inkoop heeft niet tot de verwachte besparingen geleid (€ 1.000.000 N). De kosten van hulp bij huishouding stegen door het gelijktrekken van het tarief van HbH1 en HbH2 (€ 445.000 N). De algemene bijstand Participatiewet valt lager uit (€ 445.000 V), maar de uitvoeringskosten WSW vallen hoger uit dan begroot (€ 409.000 N). Hogere kosten door prijsstijgingen uit bestaande zorgcontracten als gevolg van uitloop aanbesteding (€ 382.000 N)

2A Passend wonen

De kavelverkoop Vinkenkamp levert een voordeel op (€ 372.000 V) net als de eindafrekening van de CPO jongerenhuisvesting (€ 138.000 V). We verwachten een opbrengst uit vrijgekomen maatschappelijk vastgoed zoals de ontwikkellocaties Hoog Keppel en Wichmond (€ 957.000 V)

2b Aantrekkelijke leefomgeving

De kosten voor ecologisch bermbeheer nemen toe (€ 150.000 N) als gevolg van hogere prijzen en grotere gebieden.

Als gevolg van corona en de Oekraïne-crisis zijn de prijzen voor energie en grondstoffen sterk gestegen. Ook zijn de loonkosten, de aanneemsommen en de kosten van transport toegenomen. Dit werkt door in de kosten voor het onderhoud aan de wegen en de openbare verlichting. Het betreft zowel het maken van asfalt, allerlei bestratingmateriaal, lichtmasten, armaturen etc. als om het machinaal aanbrengen daarvan. En uiteraard de hogere prijzen voor elektriciteit voor de openbare verlichting. (€ 1.008.000 N)

Overhead

Toenemende kosten voor informatiebeveiliging en toenemende beheerskosten (€ 200.000 N)

Robuust rechtsbeschermingstelsel dicht bij de burger (€ 36.000 N)

5. BIJLAGEN

5.1. Verklaring afkortingen

Afkorting	Verklaring
BAG	Basisregistratie adressen en gebouwen
BBK	Besluit bijstandsverlening bedrijfskrediet
BBZ	Bijstand voor zelfstandigen
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BOA	Buitengewoon opsporingsambtenaar
BRP	Basisregistratie personen
ECB	Europese Centrale Bank
FAP	Cluster financiële administratie participatie
GBT	Gemeentelijk belastingkantoor Twente
GFT	Groente-, fruit- en tuinafval
GGD	Gemeenschappelijke gezondheidsdienst
GGZ	Geestelijke gezondheidszorg
HBH	Hulp bij het huishouden
HHT	Hulp bij het huishouden toelage
ICT	Informatie- en communicatietechnologie
LAA	Landelijke aanpak adreskwaliteit
OZB	Onroerendezaakbelasting
PGB	Persoons Gebonden Budget
PMD	Plastic-, metalen verpakkingen (blik) en drankpakken
POH	Praktijkondersteuning Huisarts
PW	Participatiewet
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
ROZ	Raad voor Onroerende Zaken
RPW	Regionaal Programma Werklocaties
SOH	Specialistische Ondersteuning Huisarts
Svn	Stimuleringsfonds Volkshuisvesting
SW	Sociale werkvoorziening
Tozo	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers
VO	Voortgezet onderwijs
VPB	Vennootschapsbelasting
WOZ	Waardering onroerende zaken
WLZ	Wet Langdurige Zorg
WSW	Wet sociale werkvoorziening